

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

THE EFFECTS OF ART ACTIVITIES ACCORDING TO WILLIAMS' MODEL ON CREATIVE THINKING OF KINDERGATENERS

ผู้วิจัย

กิตติยา แก้วเอียน¹

Kitiya Kaoean

Kitiya-95@hotmail.com

กรรมการควบคุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มลิวัลย์ สมศักดิ์²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิณหพร สถิตภาคีกุล³

Advisor Committee

Asst.Prof.Dr.Malivan Somsak

Asst.Prof.Dr.Abhinbhorn Satitpakeekul

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน และ3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญถริการาม ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ภาค

เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ซึ่งแบ่งห้องเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วย การสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ 2) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนและ3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอร์แรนซ์ แบบ ก. และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test)

คำสำคัญ : แนวคิดของวิลเลียมส์ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัย

¹ข้าราชการครูโรงเรียนวัดบุญถริการาม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

²ข้าราชการพลเรือนสายผู้สอน

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare the creative thinking of kindergarteners before and after taught by the art activities according to Williams' model; 2) to compare the creative thinking of kindergarteners before and after taught by the art activities according to conventional approach; and 3) to compare the creative thinking of kindergarteners after taught by the art activities according to Williams' model and taught by the art activities according to conventional approach. The sample consisted of fifty kindergarteners year one of Watboondharikkaram school, Tombon Bo Phut, Amphoe Ko Samai, Suratthani Education Service Area Office 1, in second semester of 2008. The target group was divided into 2 groups; experimental and control group. The research instruments used were: 1) the art activities according to Williams' model plans; 2) the art activities according to conventional approach plans and 3) Torrance test of creative thinking figural from A. The collected data were analyzed into mean and standard deviation. The t-test was utilized for comparison purposes.

Keywords : Williams' Model, Creative Thinking, Kindergarteners

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้น

การเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยบูรณาการการเรียนรู้ผ่าน การเล่น ให้เด็กมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา รวมทั้งมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 8-9) สำหรับความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางการใช้สมอง และเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ เป็นทักษะที่ควรมีอยู่ในบุคคลทุกคนและสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้ในตัวบุคคลทุกคน โดยอาศัยการเรียนรู้และการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยถ้าได้ฝึกบ่อยๆ ความคิดสร้างสรรค์จะดีขึ้น (เกลล์ Gale, 1988, pp. 24 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2544, หน้า 1) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยการสอน การฝึกฝน และการปฏิบัติที่ถูกต้อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใดยิ่งจะเป็นผลดีเท่านั้น เพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางสติปัญญา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต่างมุ่งเน้นแต่เนื้อหาวิชาการสอนที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย อึดอัด ความคิดสร้างสรรค์ถดถอยทำให้สมองของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร มีผลให้อัจฉริยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กเองตามธรรมชาติถูกทำลายลงด้วย ดังผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปี 2548 จากสถานศึกษาจำนวน 17,526 แห่ง พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปรับปรุงหรือคิดเป็นร้อยละ 88.9 มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 ที่มีผลการ

ประเมินอยู่ในระดับดี มาตรฐานที่ 4 จึงเป็นมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน โดยภาพรวมของการจัดการศึกษาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์บรรลุผลน้อยมาก และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในเครือข่ายสมุย 2 อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 จากสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง พบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก มาตรฐานที่ 4 คือ เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 7 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 77.77 มาตรฐานที่ 4 จึงเป็นมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 8 มาตรฐาน

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางการใช้สมองในระดับสูงสุดของมนุษย์ สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ การพัฒนาศักยภาพความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ สามารถคิดได้อย่างหลากหลาย คิดได้อย่างคล่องแคล่วและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นได้ รวมทั้งเป็นเด็กช่างสังเกตช่างซักถาม สนใจสิ่งแปลกใหม่ และสามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดี (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา , 2545, หน้า 5) หลักสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้คือการเปิดโอกาสให้เด็กฯ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้จินตนาการอย่างอิสระเสรี จากความเหมือนจริงโดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถจัดได้หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับลูก้า (Luca n.d. ; อ้างถึงในจันทน์ บุญคลัง, 2549, หน้า 33) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องมองเห็นความสำคัญของศิลปะว่าไม่เป็นเพียงแบบฝึกหัดทางความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยัง

ก่อให้เกิดกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ดังนั้นศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี มีความกล้าคิดกล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีจิตใจที่อ่อนโยน

แฟรงค์ วิลเลียมส์ (Frank Williams n.d. ; อ้างถึงใน ภัทรตรา พันธุ์สีดา, 2545, หน้า 27) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียกว่า Williams Cube CAI Model ขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกในด้านวิถีของความคิดสร้างสรรค์ โดยวิลเลียมส์ได้เสนอแนวคิด เทคนิค วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมไว้ 18 กิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมที่วิลเลียมส์พัฒนาขึ้นมีความหลากหลายมากและหลายกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยตรง เช่น กิจกรรมที่ 5 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ กิจกรรมที่ 6 การเปลี่ยนแปลง กิจกรรมที่ 8 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และกิจกรรมที่ 18 ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่ ดังผลการวิจัยของภัทรตรา พันธุ์สีดา (2545, 56) ที่พบว่านักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยพบและแนวคิดของวิลเลียมส์ ดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยว่า

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เพื่อที่จะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวทางในการส่งเสริมไม่ให้ผู้สอนยึดติดกับรูปแบบการจัดประสบการณ์ใดรูปแบบหนึ่งและสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มเครือข่ายสมุย 2

อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 โรงเรียน 14 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 407 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญทริการาม ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 50 คน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มหลังจากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ดังนี้

1. เก็บข้อมูลโดยการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทำกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ พันธ์มณี (อาร์ พันธ์มณี, 2544) และเก็บคะแนนก่อนการทดลอง (pretest)
2. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนด้วยตนเอง ใช้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 24 ครั้ง 24 ชั่วโมง สำหรับกลุ่มทดลองแบ่งช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมสลับกับกลุ่มควบคุม โดยแบ่งเป็นภาคเช้า เวลา 09.00-10.00 น. และภาคบ่าย

เวลา 13.00-14.00 น. ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน มี 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำผู้วิจัยสนทนาเข้าสู่กิจกรรม กระตุ้นให้เด็กหันมาสนใจเนื้อหา และกิจกรรม โดยการสนทนา/การเล่าประสบการณ์เดิมหรือการร้องเพลง

2.2 ขั้นสอน ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่สอน โดยใช้กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ การเปลี่ยนแปลง การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิมและการพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่ โดยทำกิจกรรมทั้ง 4 นี้ ครึ่งละ 1 กิจกรรม จำนวนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนจะแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะแตกต่างกัน เช่น การวาดภาพด้วยสีเทียน การปั้นแป้งโด/ดินน้ำมัน การฉีกปะ การตัดกระดาษ การประดิษฐ์ การร้อย เป็นต้น

2.3 ขั้นสรุป ให้เด็กเล่าถึงผลงานของตนเอง จากนั้นให้เด็กสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยการเสนอขั้นตอนองค์ประกอบ แนวคิดและเทคนิคในการทำกิจกรรม ส่วนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ผู้วิจัยให้เด็กเล่าถึงผลงานของตนเอง พร้อมทั้งบันทึกคำพูด การบรรยายผลงานและนำผลงานของเด็กติดที่บอร์ดผลงานในแต่ละวัน

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลความคิดสร้างสรรค์หลังการทำกิจกรรมโดยการทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมที่ทดสอบก่อนทดลองและเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest) ตามเกณฑ์การให้คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์
2. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน

3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอร์เรนซ์ แบบ ก.

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ โดยใช้สถิติ t-test for Dependent sample
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน โดยใช้สถิติ t-test for Dependent sample
3. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน โดยใช้สถิติ t-test for Independent sample

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและราย

ด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้เด็กคิดหาคำตอบให้ได้จำนวนมาก มีความคล่องแคล่วในการคิด คิดได้หลายแง่มุมและแปลกใหม่ มีความคิดริเริ่มและมีรายละเอียดในการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้นหรือมีความคิดละเอียดลออวิลเลียมส์ ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้แสดงออกทางความคิดแบบอเนกนัย คือการคิดคล่องแคล่ว การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่นและการคิดละเอียดลออ ประกอบด้วยเทคนิควิธีการสอนที่แตกต่างกันไปหลายกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 กิจกรรมได้แก่

1.1 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำถามปลายเปิดที่ไม่มีคำตอบตายตัว ทำให้เด็กสามารถตอบได้หลากหลาย โดยไม่ต้องกลัวว่าจะตอบผิด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กกระตือรือร้น มีความสนใจ รวมถึงกล้าแสดงความคิดเห็น พร้อมหาเหตุผลที่แปลกๆ มาใช้ในการตอบคำถาม ซึ่งหลังจากจัดกิจกรรมนี้พบว่าเด็กปฐมวัยกล้าแสดงออกทางความคิดร่วมแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยไม่ต้องกลัวว่าจะตอบผิด ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ได้รวดเร็วขึ้น สามารถคิดได้รวดเร็วขึ้นว่าจะสร้างผลงานอะไรออกมา

1.2 การเปลี่ยนแปลง เป็นการฝึกให้คิดถึงการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่างๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นไปในรูปแบบอื่นๆ และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่างๆ อย่างอิสระ ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัดเช่น กิจกรรมการประดิษฐ์ตุ๊กตาผัก โดยใช้ผักกินผักชนิดต่างๆ มาสร้างสรรค์ผลงานเป็นตุ๊กตา

ผักขึ้นมา ซึ่งในกิจกรรมนี้เด็กจะมีความคิดริเริ่มได้ดีมาก จากการสังเกตการทำกิจกรรมเด็กปฐมวัยสามารถแตกความคิดจากของเดิมไปสู่ความคิดแปลกใหม่ที่ไม่น่าซ้ำซ้อนกับของเดิม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลองที่จะทำขึ้นมา สิ่งที่ได้บอกออกมาหรืออธิบายให้ฟังว่าสิ่งที่ทำนั้นคืออะไรหรือเด็กกำลังคิดอะไรอยู่

1.3 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม เป็นการฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักสร้างสิ่งใหม่ๆ กฎเกณฑ์ใหม่ๆ ความคิดใหม่โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมีอยู่ แต่พยายามคิดพลิกแพลงให้แตกต่างไปจากเดิม ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมมาวาดภาพกันเถอะ เป็นการวาดภาพต่อเติมจากภาพที่วาดไม่เสร็จ โดยให้เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพที่ผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งกิจกรรมนี้เด็กจะต้องคิดว่าจะทำให้ภาพนั้นสมบูรณ์ได้อย่างไร ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ ทำท่าย่อยๆ ลองทำให้เสร็จเป็นรูปร่างด้วยความคิดที่เป็นอิสระและมีความพอใจในผลงาน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการคิดและยอมรับความแตกต่างจากเพื่อนคนอื่น สร้างเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิดในสิ่งที่แปลกๆ ใหม่ๆ นำไปสู่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อไป

1.4 ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่ เป็นการฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากการมองภาพในแง่มุมแปลกๆ ใหม่ๆ ไม่ซ้ำของเดิม ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัดเช่น กิจกรรมเมื่อฉันอายุ 20 ปี ฉันจะเป็นอย่างไร เป็นการวาดภาพตัวเองในอนาคต ทำให้เด็กเกิดจินตนาการในวาดภาพ เกิดความท้าทาย ยั่วอยากจะทำ มีความกระตือรือร้น สนุกสนาน เพลิดเพลิน และภาพที่ออกมานั้นแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของรายละเอียดที่ประกอบขึ้นเป็นภาพสิ่งนั้น

จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ ทั้ง 4 กิจกรรมในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าเด็กใช้เวลาในการคิดเร็วขึ้นและมีปริมาณความคิดที่เพิ่มขึ้น โดยมีความคิดคล่องแคล่วมากขึ้น มีความคิดที่แปลกใหม่ ไม่เลียนแบบความคิดของผู้อื่น กล้าแสดงออกทางความคิด และมีความคิดถึงรายละเอียดอื่นๆ ของสิ่งนั้นได้มากกว่าก่อนที่จะได้รับการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เกลล์ (Gale, 1988 ; อ้างถึงใน วรรณภา กรสพรม, 2546, หน้า 15) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวคนทุกคน และสามารถส่งเสริมคุณลักษณะนี้ให้พัฒนาสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับอารีพันธ์มณี (2544, หน้า 24) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความอยู่ในตัวคนทุกคนสามารถทำให้สูงขึ้นได้โดยอาศัยการเรียนรู้แต่ถ้าขาดโอกาสฝึกฝนจะค่อยๆ หายไปทีละน้อย และถ้าฝึกบ่อยๆ จะมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น การเล่นหรือการทำกิจกรรมที่ใช้จินตนาการหรือกิจกรรมที่เพื่อฝันอาจมีส่วนสำคัญในการนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ต่อไป ดังนั้นเมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์

ของโรงเรียนได้ยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแกนและจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน โดยมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรีหรือกิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย จะช่วยให้เกิดจินตนาการเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทำให้ความคิดสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น

3. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิด เทคนิคของวิลเลียมส์ โดยมี 4 กิจกรรมดังนี้คือ 1) กิจกรรมการใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ, 2) กิจกรรมการเปลี่ยนแปลง, 3) กิจกรรมการสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 4) กิจกรรมการพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพ ในมิติที่แปลกใหม่ ซึ่งทั้ง 4 กิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้จัดสอนสอดแทรก

ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ครั้งละ 1 กิจกรรม กิจกรรมละ 3 ครั้ง โดยใช้วิธีการสร้างผลงานศิลปะสร้างสรรค์วิธีเดียว เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยได้ให้เด็กนำเสนอผลงาน และสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยการเสนอขั้นตอน ส่วนประกอบ และแนวคิดในการทำกิจกรรม ส่วนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้กำหนดวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยกิจกรรมที่จัดในแต่ละครั้ง จัดครั้งละ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมวาดภาพด้วยสีเทียน 2) กิจกรรมปั้นดินน้ำมัน/แป้งโด 3) กิจกรรมประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ตามหน่วยการเรียนรู้ และ 4) กิจกรรมชกปะติด / พิมพ์ภาพ / หดสี / กลิ้งสี ซึ่งทั้ง 4 กิจกรรมนี้ได้ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมตามอิสระ 2 กิจกรรม และกิจกรรมบังคับ 2 กิจกรรม โดยในแต่ละวันเด็กต้องทำกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมหรือต้องได้ผลงานออกมาวันละ 2 ชิ้นงาน ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทั้ง 2 กลุ่มนี้มีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันไปด้วย เพราะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์จัดกิจกรรมครั้งละ 1 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น โดยกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนาพูดคุยในเรื่องเดียวกัน ผู้สอนก็ได้สอน/สาธิตในเรื่องเดียว จึงทำให้เด็กไม่สับสนและสามารถทำกิจกรรมนั้นได้อย่างเต็มที่ และการให้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย เรียนสนุก สนใจต่อการทำกิจกรรม และร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นให้คิดอย่างสร้างสรรค์ก็จะสามารถแสดงความคิดจินตนาการต่างๆ ออกมาเป็น

ผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และเกิดผลในเชิงบวกต่อเด็กในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านสติปัญญาคือความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ และด้านจิตใจหรือความรู้สึกที่อยากรู้ อยากเห็น กล้าเสี่ยงที่จะทำผลงานที่แปลกใหม่และมีจินตนาการที่แปลกใหม่ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและจินตนาการออกมาเป็นผลงานทางศิลปะของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ และเห็นคุณค่าของผลงานนั้นด้วยความภาคภูมิใจ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ ทำให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออสูงกว่าการได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรธรา พันธุ์สีดา (2545, หน้า 56) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของ วิลเลียมส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำกิจกรรมตามงานวิจัยนี้ไปใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์

1.2 ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำแนวคิด เทคนิคและวิธีการสอนตามแนวคิดของวิลเลียมส์ไปใช้ควรจะศึกษาแนวคิด วิธีการสอนให้เข้าใจก่อน เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงผลของการนำแนวคิด/เทคนิคของวิลเลียมส์ไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ รวมถึงการนำไปใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายในวิชาอื่นๆ หรือเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับวิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ

เช่น การสอนแบบโครงการ ทฤษฎีปัญหา สตรอรีไลน์ เป็นต้น

2.2 ศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมที่ใช้เทคนิค แนวคิดและวิธีการสอนของวิลเลียมส์ที่มีต่อตัวแปรตามด้านอื่นๆ เช่น ความกล้าแสดงออก การตั้งและตอบคำถาม เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้เทคนิคอื่นตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่ยังไม่ได้ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เช่น การพิจารณาลักษณะการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- จันทร์ นุญคลัง. (2549). **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือกับแบบปกติ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสาร มลากุล ญชยุธก. (2545). **ความคิดสร้างสรรค์ พรสวรรค์ที่พัฒนาได้**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรตรา พันธุ์สีดา. (2545). **ผลของการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง สังกัดสำนักงานการศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- วรรณ กรัสพรหม. (2546). **การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- อารี พันธุ์มณี. (2544). **คิดอย่างสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.